

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 6 grudnia 2013 roku Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi w sprawie sygn. akt I C 895/13 oddalił powództwo M. S. skierowane przeciwko Miastu Ł. – Prezydentowi Miasta Ł. o ustalenie fakty zamieszkiwania, a nadto zasądził od powoda na rzecz strony pozwanej kwotę 600 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Apelację od powyższego wyroku złożył powód M. S., zaskarżając rozstrzygnięcie w całości i zarzucając mu:

1. naruszenie przepisów prawa materialnego, tj.:

a) art. 87 pkt 2 Konstytucji RP w związku z art. 18 ust. 2 pkt 15 i art. 40 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.) poprzez zaniechanie przypisania prawidłowych konsekwencji prawnych postanowieniom Uchwały Rady Miejskiej w Ł. z dnia 29 czerwca 2012 roku w sprawie zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Miasta Ł.;

2. naruszenie przepisów prawa procesowego, tj.:

a) art. 189 k.p.c. poprzez nieprawidłową wykładnię prowadzącą do odmowy udzielenia ochrony interesowi prawnemu powoda, który stanowił przedmiot żądania w tej sprawie;

b) art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 316 § 1 k.p.c. poprzez zaniechanie przeprowadzenia oceny dowodów oraz dokonania na tej podstawie ustaleń faktycznych co do okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia;

c) art. 102 k.p.c. poprzez zaniechanie rozstrzygnięcia o kosztach postępowania na zasadzie słuszności.

W oparciu tak sformułowane zarzuty skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania przy przyjęciu kosztów postępowania apelacyjnego, jako części kosztów postępowania w sprawie; ewentualnie o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie powództwa oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów procesu za pierwszą i drugą instancję. W wypadku nieuwzględnienia powyższych wniosków skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w punkcie 2 poprzez orzeczenie o nieobciążaniu powoda obowiązkiem zwrotu stronie pozwanej kosztów procesu, związanych z postępowaniem przed Sądem Rejonowym, jak też nieobciążanie powoda kosztami postępowania apelacyjnego.

Sąd Okręgowy w Łodzi zważył, co następuje:

Apelacja nie jest zasadna.

Zaskarżone rozstrzygnięcie zostało wydane w wyniku prawidłowo ustalonego stanu faktycznego, które to ustalenia Sąd Okręgowy podziela i przyjmuje za własne, jak również w następstwie bezbłędnie zastosowanych przepisów prawa materialnego.

Rozpoczynając analizę zarzutów apelacji, należy odnieść się w pierwszej kolejności do zarzutów prawa procesowego, gdyż prawidłowo ustalony i oceniony stan faktyczny determinuje kierunek dalszych rozważań w aspekcie prawa materialnego.

W pierwszej kolejności za chybiony należało uznać zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 316 § 1 k.p.c. poprzez zaniechanie przeprowadzenia oceny dowodów oraz dokonania na tej podstawie ustaleń faktycznych co do okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia. W myśl powołanego wyżej przepisu art. 233 § 1 k.p.c. Sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału. Ocena dowodów polega na ich zbadaniu i podjęciu decyzji, czy została wykazana prawdziwość faktów, z

których strony wywodzą skutki prawne. Celem Sądu jest tu dokonanie określonych ustaleń faktycznych, pozytywnych bądź negatywnych i ostateczne ustalenie stanu faktycznego stanowiącego podstawę rozstrzygnięcia.

Ocena wiarygodności mocy dowodów przeprowadzonych w danej sprawie wyraża istotę sądenia w części obejmującej ustalenie faktów, ponieważ obejmuje rozstrzygnięcie o przeciwnych twierdzeniach stron na podstawie własnego przekonania sędziego powziętego w wyniku bezpośredniego zetknięcia ze świadkami, stronami, dokumentami i innymi środkami dowodowymi. Powinna odpowiadać regułom logicznego rozumowania wyrażającym formalne schematy powiązań między podstawami wnioskowania i wnioskami oraz uwzględniać zasady doświadczenia życiowego wyznaczające granice dopuszczalnych wniosków i stopień prawdopodobieństwa ich występowania w danej sytuacji.

Jeżeli z określonego materiału dowodowego Sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to ocena Sądu nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów (art. 233 § 1 k.p.c.) i musi się ostać choćby w równym stopniu, na podstawie tego materiału dowodowego, dawały się wysnuć wnioski odmienne. Tylko w przypadku, gdy brak jest logiki w wiązaniu wniosków z zebranymi dowodami, lub gdy wnioskowanie Sądu wykracza poza schematy logiki formalnej albo, wbrew zasadom doświadczenia życiowego, nie uwzględnia jednoznacznych praktycznych związków przyczynowo-skutkowych to przeprowadzona przez Sąd ocena dowodów może być skutecznie podważona.

W kontekście powyższych uwag należy stwierdzić, iż wbrew twierdzeniom apelującego w rozpoznawanej sprawie Sąd Rejonowy dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych w oparciu o cały zgromadzony materiał dowodowy i nie naruszył dyspozycji art. 233 § 1 k.p.c. Przeprowadzona przez tenże Sąd ocena materiału dowodowego jest w całości logiczna i zgodna z zasadami doświadczenia życiowego, zaś wszelkie podniesione w tym zakresie zarzuty stanowią w istocie jedynie niczym nieuzasadnioną polemikę z prawidłowymi i nieobarczonymi jakimkolwiek błędem ustaleniami Sądu pierwszej instancji.

W tym miejscu wskazać również należy, iż podniesienie przez skarżącego w treści apelacji zarzutu naruszenia przepisu art. 233 § 1 k.p.c. jest o tyle niezasadne, a wręcz niezrozumiałe, iż w istocie stan faktyczny nie był między stronami niniejszego postępowania sporny. Okolicznością objętą sporem i wymagającą zasadniczego wyjaśnienia było natomiast to, czy w świetle przepisów prawa, a także ustalonych okoliczności rozpoznawanej sprawy, żądanie powoda ustalenia faktu mającego dla niego istotne znaczenie w kontekście ewentualnej możliwości wystąpienia do Gminy z wnioskiem o zawarcie umowy najmu lokalu zamieszkałego uprzednio na podstawie umowy najmu przez dziadka powoda, było uzasadnione i dopuszczalne. W istocie zatem skarżący kwestionuje dokonanie przez Sąd Rejonowy błędnej oceny, iż w sprawie niniejszej nie wystąpiły materialnoprawne przesłanki zasadności powództwa o ustalenie, a także samej dopuszczalności takiego powództwa, przy niekwestionowanym stanie faktycznym sprawy.

Odnosząc się w dalszej kolejności do zarzutu naruszenia art. 87 pkt 2 Konstytucji RP w związku z art. 18 ust. 2 pkt 15 i art. 40 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.) poprzez zaniechanie przypisania prawidłowych konsekwencji prawnych postanowieniom Uchwały Rady Miejskiej w Ł. z dnia 29 czerwca 2012 roku w sprawie zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Miasta Ł. należy stwierdzić, co następuje. Zgodnie z powołanymi wyżej przepisami ustawy o samorządzie gminnym do wyłącznej właściwości rady gminy należy między innymi stanowienie w sprawach zastrzeżonych ustawami do kompetencji rady gminy. Na podstawie upoważnień ustawowych gminie przysługuje nadto prawo stanowienia aktów prawa miejscowego obowiązujących na obszarze gminy. Niewątpliwie na podstawie powyższej delegacji Rada Gminy wydała powołaną przez apelującego uchwałę nr XLIV/827/12 z dnia 29 czerwca 2012 roku w sprawie zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Miasta Ł.. Błędnie jednakże wywodzi apelujący, iż jeżeli § 12 ust. 1 – 3 powołanej uchwały dopuszcza możliwość zawarcia umowy najmu z innymi osobami niż wstępujące z mocy prawa w stosunek najmu, zameldowanymi w lokalu na pobyt stały i zamieszkującymi wspólnie z najemcą przez oznaczony okres, do chwili ustania stosunku najmu w lokalach zajmowanych dotychczas przez najemcę, to w istocie w razie przesądzenia faktu stałego zamieszkiwania przez powoda w lokalu położonym w Ł. przy ulicy (...) Gmina miałaby obowiązek – przy uwzględnieniu ważnego interesu społecznego – zawarcia z powodem

umowy najmu przedmiotowego lokalu, a tym samym fakt, którego ustalenia domagał się powód w pozwie, jest faktem prawotwórczym, objętym dyspozycją normy art. 189 k.p.c. Jak słusznie bowiem zauważył Sąd Rejonowy, § 12 ust. 1 – 3 powołanej wyżej uchwały Rady Gminny dopuszcza jedynie możliwość zawarcia umowy najmu, a to oznacza, iż norma ta ma charakter jedynie dyspozytywny. Wynika z powyższego, iż nawet w razie zaistnienia wymienionych w § 12 ust. 1 – 3 powołanej uchwały przesłanek w stosunku do osoby ubiegającej się o zawarcie umowy najmu lokalu, Gmina nie ma żadnego obowiązku takiej umowy zawrzeć z osobą zainteresowaną. To zaś przesądza o tym, iż dochodzony pozwem fakt stałego zamieszkiwania w opisanym wyżej lokalu nie ma charakteru prawotwórczego, co w świetle aktualnego orzecznictwa sądów apelacyjnych oraz Sądu Najwyższego, a także w świetle poglądów doktryny czyniłoby dopuszczalnym powództwo o ustalenie oparte na treści art. 189 k.p.c. Jak podnosi się bowiem w judykaturze i co można również odczytać już z samego brzmienia powołanego wyżej przepisu ustawy, za pomocą tego powództwa nie można żądać ustalenia faktu lub stanu faktycznego, albo właściwości rzeczy (tak np. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 1953 r., I C 22/53, OSN 1954, nr 3, poz. 58 oraz orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 1953 r., I C 26/53, PiP 1953, nr 12, s. 905). W doktrynie oraz orzeczeniach Sądu Najwyższego dopuszcza się natomiast możliwość żądania na podstawie art. 189 k.p.c. ustalenia faktu prawotwórczego, o którym była mowa powyżej. Określony fakt nosi cechy prawotwórcze, jeżeli jego ustalenie w istocie zmierza do ustalenia prawa lub stosunku prawnego (tak np. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 8 października 1952 r., C 1514/52, PiP 1953, nr 8-9, s. 369, a także orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 11 września 1953 r., I C 581/53, OSN 1954, nr 3, poz. 65). W rozpoznawanej sprawie, w świetle poczynionych wyżej uwag, nie można jednak uznać, aby dochodzony pozwem fakt miał charakter prawotwórczy, zwłaszcza wobec dyspozytywnego charakteru samej normy zawartej w uchwale Rady Gminy nr XLIV/827/12 z dnia 29 czerwca 2012 roku, na którą konsekwentnie powoływał się apelujący w toku niniejszego postępowania.

Powyższe prowadzi zatem do wniosku, iż przedmiotem dochodzonego przez powoda w toku przedmiotowej sprawy żądania było ustalenie stanu faktycznego, tj. faktu stałego zamieszkiwania w lokalu położonym w Ł. przy ulicy (...) wspólnie z byłym najemcą – dziadkiem apelującego Z. S.. Przepisy kodeksu postępowania cywilnego, a zwłaszcza powołany przez skarżącego przepis art. 189 k.p.c., nie przewidują jednakże możliwości ustalenia okoliczności strictly faktycznych w oparciu o przedmiotową normę prawną, co znajduje także potwierdzenie w licznych orzeczeniach Sądu Najwyższego, a także Sądów Apelacyjnych (tak m.in. Sąd Najwyższy w orzeczeniach z dnia 22 maja 1953 r., I C 22/53, OSNC 1954/3/58, z dnia 22 maja 1953 r., I C 26/53, Pip (...), a także z dnia 10 czerwca 2011 roku, II CSK 568/10, LEX nr 932343).

Ostatecznie należy się zgodzić również ze stanowiskiem Sądu Rejonowego, iż objęte pozwem żądanie powoda, w świetle przytoczonej na jego uzasadnienie argumentacji skarżącego, w istocie mogło zmierzać do uzyskania dowodów, które mogłyby służyć pozyskiwaniu dowodów służących wykorzystaniu w innym postępowaniu, co w świetle aktualnego orzecznictwa jest niedopuszczalne (tak np. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 18 kwietnia 2013 roku, V ACa 9/13, LEX nr 1322487).

Odnosząc się do ostatniego z podniesionych w treści apelacji zarzutów, stwierdzić należy, iż Sąd Rejonowy, orzekając o kosztach procesu i obciążając nimi w całości powoda, nie naruszył dyspozycji art. 102 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie. Przypomnieć należy, iż z godnie z powołanym przepisem ustawy w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. Przepis ten ustanawia zasadę słuszności, będącą odstępstwem od zasady odpowiedzialności za wynik procesu. Zasada ta jest rozwiązaniem szczególnym, niepodlegającym wykładni rozszerzającej, wykluczającym stosowanie wszelkich uogólnień, wymagającym do swego zastosowania wystąpienia wyjątkowych okoliczności. Do okoliczności branych pod uwagę przez sąd przy ocenie przesłanek zastosowania dyspozycji omawianego przepisu, według doktryny, zaliczyć można nie tylko te związane z samym przebiegiem postępowania, ale również dotyczące stanu majątkowego i sytuacji życiowej strony. Za trafny należy natomiast uznać pogląd, zgodnie z którym sama sytuacja ekonomiczna strony przegrywającej, nawet tak niekorzystna, że strona bez uszczerbku dla utrzymania własnego i członków rodziny nie byłaby w stanie ponieść kosztów, nie stanowi podstawy zwolnienia – na podstawie art. 102 k.p.c. – od obowiązku zwrotu kosztów przeciwnikowi, chyba że na rzecz tej strony przemawiają dalsze szczególne okoliczności, które same

mogłyby być niewystarczające, lecz łącznie z trudną sytuacją ekonomiczną wyczerpują znamiona wypadku szczególnie uzasadnionego.

W rozpoznawanej sprawie taka wyjątkowa sytuacja uzasadniająca nieobciążanie powoda kosztami procesu nie zaistniała. Za zastosowaniem w stosunku do apelującego dobrodziejstwa wynikającego z przepisu art. 102 k.p.c. nie przemawia bowiem zarówno jego aktualna sytuacja majątkowa, osobista, rodzinna, czy też zdrowotna, jak i charakter rozpoznawanej sprawy. Należy zauważyć, iż skarżący posiada w chwili obecnej stałe dochody z tytułu wynagrodzenia za pracę w wysokości około 1.200 zł netto miesięcznie. Decydując się zaś na wytoczenie niniejszego powództwa winien się on liczyć z możliwością ewentualnego przegrania procesu i koniecznością poniesienia związanych z tymże procesem kosztów sądowych oraz kosztów przeciwnika procesowego. Z tych też względów należało stwierdzić, iż Sąd Rejonowy całkowicie zasadnie orzekł o kosztach procesu zgodnie z wyrażoną w art. 98 § 1 i § 3 k.p.c. zasadą odpowiedzialności za wynik sporu.

Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy, na podstawie art. 385 k.p.c., oddalił apelację.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 i § 3 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c., uznając, iż zarówno sytuacja materialna i osobista powoda, jak i charakter przedmiotowej sprawy nie uzasadniają nieobciążania powoda kosztami niniejszego postępowania w oparciu o art. 102 k.p.c. Wobec powyższego Sąd zasądził od powoda na rzecz strony pozwanej kwotę 300 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego, na którą to kwotę złożyło się jedynie wynagrodzenie pełnomocnika pozwanego ustalone na podstawie § 12 ust. 1 pkt 1 w zw. z § 6 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1349 ze zm.).